

Ruges Tidende 5/4-95

Fjørtofts forvrengning av krigshistorien

debatt

Av Sven G. Holtmark, Institutt for Forsvarsstudier

Fjørtofts svar (BT 5.4.) på min omtale av hans nye bok (BT 30.3.) er en forstemmende demonstrasjon av hvordan kilder kan misbrukes for et formål som ikke har noe med historisk forskning å gjøre. Fjørtoft forsøker nå å underbygge sin fortolkning av kapitulasjonen 10. juni 1940 ved å hen vise til den lille boken *Norway. A Handbook* (London 1942, rev. utg. 1943). Hans argumentasjon på dette punktet er på den ene siden nærmest avvæpnende i sin naivitet.

Kan Fjørtoft for alvor mene at den norske regjering i 1942 «så på seg selv som ute av krigen» etter 10. juni 1940? Verre er det at Fjørtoft, ved hjelp av en finurlig «redigering» av «sitater», tillegger teksten en mening som er stikk i strid med opphavsmenneskenes åpenbare intensjoner. Fjørtoft gjengir i sitt innlegg følgende angivelige sitat fra boken: «Den militære kapitulasjon betydde ikke en moralsk kapitulasjon ... der ubevapnede fortsattelse, endog mer enn de foregående militære operasjoner, viser folkets vilje.» Det som faktisk står i boken, er følgende (s. 50 i utg. 1943, min oversettelse): «Den militære kapitulasjon innebar ikke en moralsk kapitulasjon. Regjeringens proklamasjon av 7. juni var ikke en innrømmelse av neder-

lag, men en oppfordring til å fortsette kampen.

General Ruges siste Dagsordre utgjorde en tilsvarende oppfordring. Det ble ikke underskrevet noen vapenhvile eller inngatt enighet om fredsforhold. Fortsettelsen av kampen, ubevapnet, i enda høyere grad enn de foregående militære operasjoner, viste klart folkets vilje.»

Hva regjeringen ville ha frem i skriftet fra 1942 var nettopp at kapitulasjonen den 10. juni *ikke* innebærer en «væpenstilstand» eller fastslå «fredsforhold». Ordet «ubevapnet» gjaldt kampen *hjemme i Norge*, som uttrykk for «folkets vilje». Jeg har lite til overs

for slik «udogmatisk» historieskrivning. Om det er «progressivt» å drive sitatfusk, foretrekker jeg å forbli «dogmatisk» og «statisk».

General Ruges intensjon fremgår av hans instruks til de norske forhandlerne, oberstløytnantene Wrede Holm og Roscher Nielsen. Her heter det:

«1. Legg ikke skjul på at vi er i deres (tyskernes) makt og under full demobilisering.

2. Skal meddele at Kongen og regjeringen samt marinen og flygevåpenet har forlatt landet og at Norge som stat fremdeles er og vil være i krig med Tyskland, men at general Ruge har fullmakt til å ordne alt som gjelder tyskernes overtagelse av den faktiske makt i Nord-Norge.»

Kunne det sies klarere? De tyske forhandlerne, som nettopp hadde håpet på å tvinge frem en omfattende kapitulasjon, måtte gå med på at teksten i avtalen ble justert i overensstemmelse med nordmennenes ønsker.

Når det gjelder Fjørtofts andre «sitater», vil jeg oppfordre interesserte lesere å undersøke hva som faktisk står i angjeldende verker.

En rask titt på Koht, *For fred og friedom*, s. 282; Colban, *Stortinget og utenrikspolitikken, kapittel 7, fotnote 56 (ikke side 36 slik Fjørtoft skriver); samt Oppenheim, International Law* (Vol. II, 1952, s. 253, note 1) vil gjøre det klart at det er mange måter man kan bruke, og misbruke, sine kilder på.